

Eiropa zonas banku veiktās kredītēšanas 2016. gada decembra apsekojums: galvenie rezultāti Latvijā

2016. gada decembrī Latvijas Banka sadarbībā ar Eiropas Centrālo banku veica eiropa zonas banku veiktās kredītēšanas apsekojumu par kredītēšanas attīstības tendencēm 2016. gada 4. ceturksnī un prognozēm 2017. gada 1. ceturksnim. Apsekojumā piedalījās četras Latvijas kredītiestādes, un atbildes ietvertas eiropa zonas banku veiktās kredītēšanas apsekojuma rezultātos.

Kredītu pieprasījums

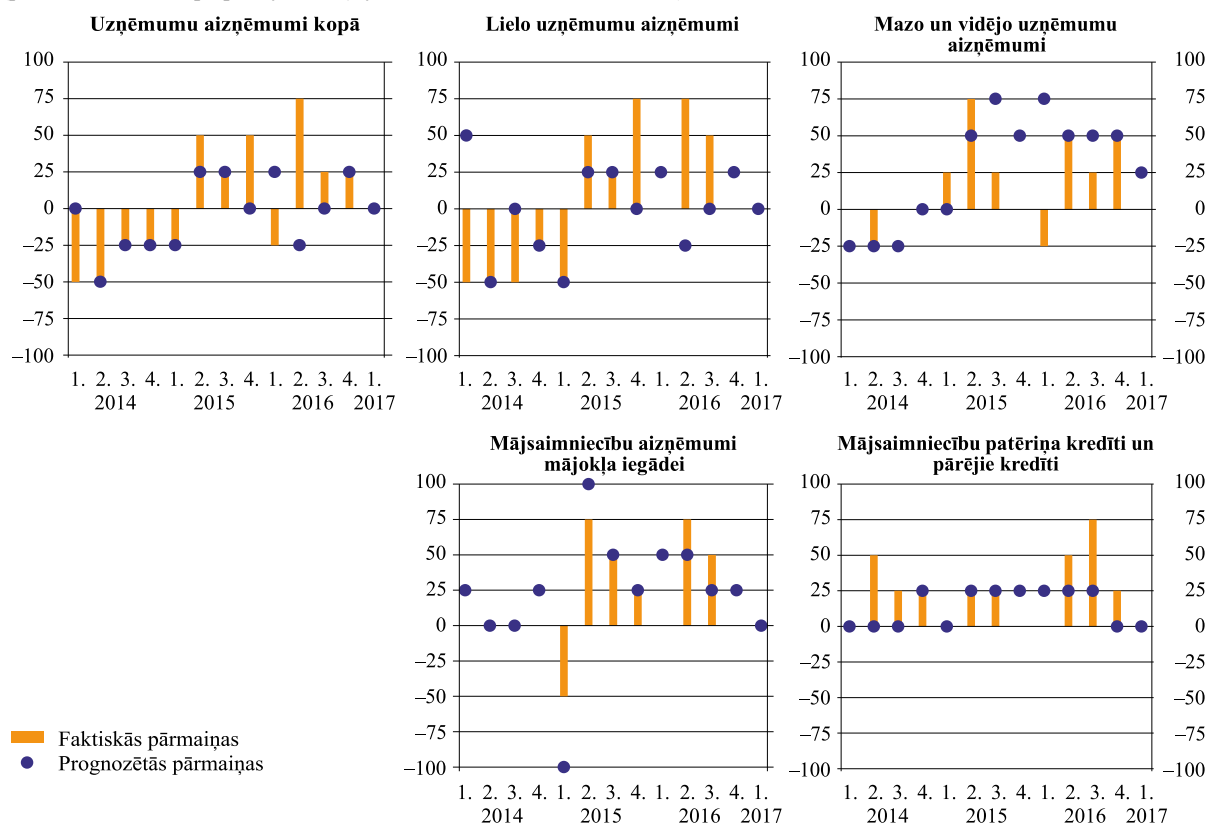
Latvijā 2016. gada 4. ceturksnī turpināja augt gan uzņēmumu, gan mājsaimniecību pieprasījums pēc kredītiem. Uzņēmumu pieprasījums pēc kredītiem kopumā palielinājās, un to noteica mazo un vidējo uzņēmumu pieprasījuma pēc kredītiem kāpums (par to ziņoja divas kredītiestādes). Viena kredītiestāde precizēja, ka audzis uzņēmumu pieprasījums pēc īstermiņa kredītiem. Informācija par pieprasījumu pēc ilgtermiņa kredītiem un kredītiem lielajiem uzņēmumiem bija atšķirīga. Viena kredītiestāde novēroja mazo un vidējo uzņēmumu pieprasījuma pēc kredītiem nelielu pieaugumu un norādīja, ka nedaudz lielāku pieprasījumu veicinājuši uzņēmumu ieguldījumi pamatlīdzekļos. Turpretī cita kredītiestāde novēroja lielo uzņēmumu pieprasījuma pēc kredītiem nelielu samazinājumu un to skaidroja ar mazākiem ieguldījumiem pamatlīdzekļos un uzņēmumu iekšējo līdzekļu un citu kredītiestāžu aizdevumu izmantošanu. Viena kredītiestāde paredz, ka 2017. gada 1. ceturksnī nedaudz augs mazo un vidējo uzņēmumu pieprasījums pēc kredītiem, un cita kredītiestāde prognozē, ka mazliet palielināsies uzņēmumu pieprasījums pēc ilgtermiņa kredītiem.

2016. gada 4. ceturksnī bija vērojams neliels mājsaimniecību pieprasījuma pēc patēriņa kredītiem un pārējiem kredītiem pieaugums. Viena kredītiestāde norādīja, ka palielinājās pieprasījums pēc patēriņa kredītiem un pārējiem kredītiem mājsaimniecībām, un to veicināja mājsaimniecību izdevumi ilgtermiņa patēriņa precēm (automobiļiem, mēbelēm u.c.). Latvijas kredītiestādes 2017. gada 1. ceturksnī neparedz mājsaimniecību pieprasījuma pēc kredītiem kāpumu (sk. 1. att.).

1. attēls

KREDĪTU PIEPRASĪJUMA PĀRMAIŅAS

(par lielāku kredītu pieprasījumu ziņojušo kredītiestāžu neto skaits; %)

Kredītu noteikumi un nosacījumi

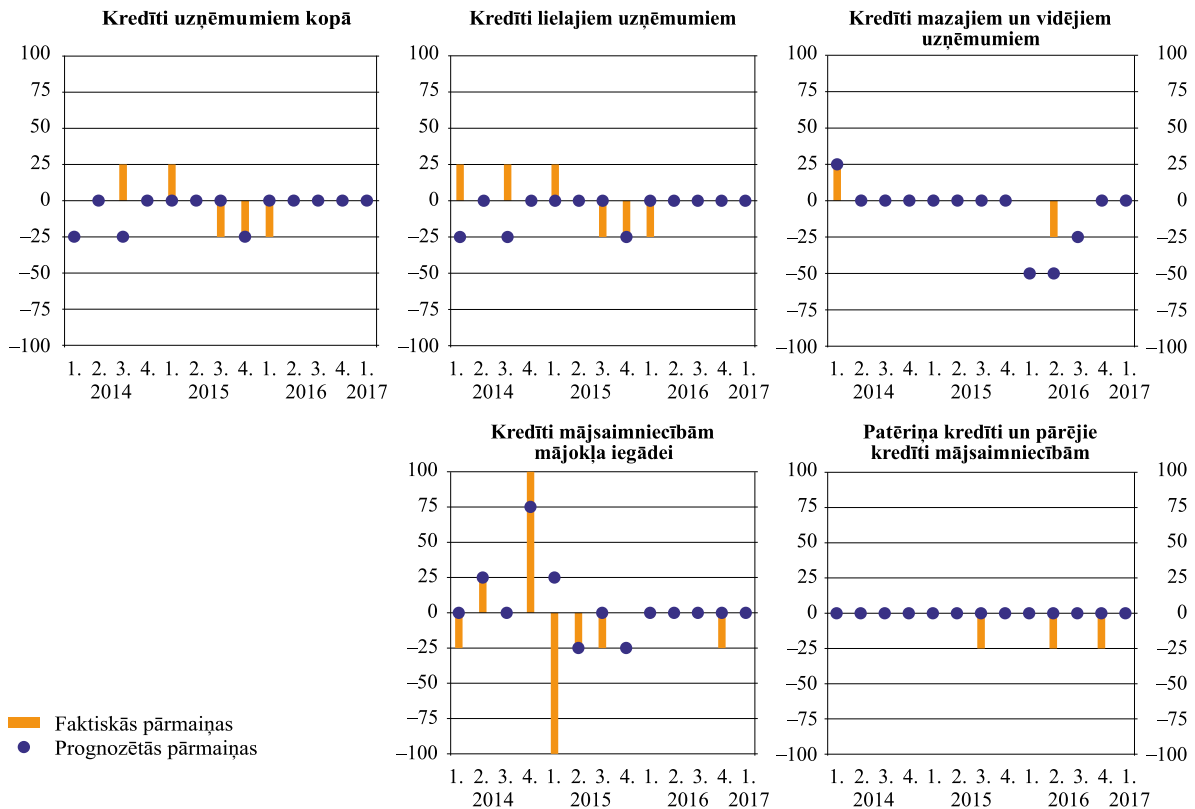
Latvijas kredītiestādes 2016. gada 4. ceturksnī noteica mazāk stingrus kredītu standartus kredītiem mājsaimniecībām. Viena kredītiestāde norādīja, ka noteikusi mazāk stingrus kredītu standartus

kredītiem mājāsaimniecībām mājokļa iegādei, otra kredītiestāde – patērīna kredītiem un pārējiem kredītiem mājāsaimniecībām. Konkurence bija galvenais iemesls mazāk stingru kredītu standartu noteikšanai kredītiem mājāsaimniecībām mājokļa iegādei. Konkurences dēļ arī patērīna kredītiem un pārējiem kredītiem mājāsaimniecībām tika noteikti mazāk stingri kredītu standarti. Kredītu standartu stingrības mazināšanu šajā kreditēšanas segmentā veicināja arī lielāka nebanku konkurence un pieļaujamā riska līmeņa paaugstināšana. Latvijas kredītiestādes 2016. gada 4. ceturksnī nemainīja un 2017. gada 1. ceturksnī neplāno mainīt kredītu standartus kredītiem uzņēmumiem (sk. 2. att.).

2. attēls

KREDĪTU STANDARTU PĀRMAIŅAS

(par stingrāku kredītu standartu piemērošanu ziņojušo kredītiestāžu neto skaits; %)

Neviena kredītiestāde nemainīja noteikumus un nosacījumus kredītiem mājāsaimniecībām mājokļa iegādei un patērīna kredītiem un pārējiem kredītiem mājāsaimniecībām. Viena kredītiestāde norādīja, ka konkurence veicināja mazāk stingru noteikumu un nosacījumu piemērošanu kredītiem mājāsaimniecībām mājokļa iegādei. Turpretī cita kredītiestāde skaidroja, ka šo kreditēšanas segmentu regulējošo tiesību aktu grozījumi 2016. gada 4. ceturksnī veicināja stingrāku kredītu noteikumu un nosacījumu piemērošanu. Viena kredītiestāde par mājāsaimniecībām no jauna izsniegtajiem patērīna kredītiem un pārējiem kredītiem norādīja, ka konkurences spiediens un pieļaujamā riska līmeņa pārmaiņas 2016. gada 4. ceturksnī veicinājuši mazāk stingru kredītu noteikumu un nosacījumu ieviešanu un pievienotās procentu likmes daļas samazināšanu parastiem aizdevumiem.

Papildjautājumi

Eiropa zonas banku veiktās kreditēšanas apsekojumā kredītiestādēm tika uzdoti jautājumi par ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijām (tālāk tekstā – ITRMO). Neviena Latvijas kredītiestāde nepiedalījās pēdējā ITRMO. Divas kredītiestādes vēl nav izlēmušas, vai piedalīsies turpmākajās ITRMO, bet divas kredītiestādes jau izlēmušas tajās nepiedalīties. Galvenais iemesls, kas mudina Latvijas kredītiestādes apsvērt dalību ITRMO, ir pievilcīgie nosacījumi, kas ļauj tām uzlabot pelnītspēju. Turpretī galvenie iemesli, kāpēc Latvijas kredītiestādes izvēlas nepiedalīties ITRMO, ir aizņēmuma nodrošinājumam noteiktie ierobežojumi un finansējuma un likviditātes pietiekamība. Latvijas kredītiestādes izmantojušas ITRMO iegūtos līdzekļus citu Eirosistēmas likviditātes operāciju (galvenokārt ITRMO I ietvaros saņemto līdzekļu) aizstāšanai un starpbanku aizdevumu aizstāšanai. Saistībā ar dalību iepriekš veiktajās ITRMO izsolēs nedaudz uzlabojusies vienas Latvijas kredītiestādes likviditātes pozīcija.